

Asia: VN/13979/2023

Hallituksen esitys laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta (Suurjänniteverkkohanke)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Nyt on hyvä hetki antaa energiayhteisölle mahdollisuuden rakentaa omia yhtenäisiä, pienempiä verkkojaan. EU:n Sähkömarkkinadirektiivi tunnustaa energiayhteisöjen merkityksen ja mahdollistaa yhteisöjen muodostuvan osaksi suurempaa energia-alan ekosysteemiä. Tällä hetkellä kansallinen lainsäädäntö ei tue tätä ajatusta. Lainsäädäntö pitäisi paremmin mahdollistaa yhteisöjen kehittämisen, rakentamisen ja toiminnan, jos siinä olisi joustavia sääntöjä pienten yhteisöjen verkkojen luvanvaraisuudelle, mutta samalla säilyttäen turvallisuus- ja kilpailuviranomaisvaatimukset.

Aktion Österbotten tukee Älvbyarna i Korsholm r.f. antamaa lausuntoa ja olemme viime vuosina tehty yhteistyötä koskien energiayhteisöjen luomista ja merkitystä maaseudulla.

EU:n Sähkömarkkinadirektiivin 38 artiklan mukaisesti, jotta energiayhteisöjen toiminta olisi mahdollista, tulee etenkin pykälä 4, 11 ja 13 kehittää siten, että ne tukevat paikallisia, hajautettuja ja pienimuotoisia energiaratkaisuja.

- Pykälä 4: Vähennetään byrokratiaa ja sallitaan energiayhteisöjen toiminta pienissä ja paikallisissa verkoissa ilman raskaita lupakäytäntöjä.
- Pykälä 11: Mahdollistetaan energiayhteisöjen rakentamat suljetut jakeluverkot ja niiden liittäminen suurempiin verkkoihin kevennetyillä lupakäytännöillä.
- Pykälä 13: Tuetaan energiayhteisöjen verkkojen rakentamista ja liittämistä sähköverkonhaltijoiden verkkoihin erityisesti pienillä ja rajatuilla alueilla.

Näillä lisäyksillä voidaan edistää energiayhteisöjen roolia ja lisätä hajautettua energiantuotantoa ja -jakelua Suomessa, mikä tukee EU:n Sähkömarkkinadirektiivin tavoitteita.

4 §: Sähköverkkotoiminnan luvanvaraisuus

- Pykälää tulisi kehittää niin, että se mahdollistaa energiayhteisöjen toiminnan kevennetyllä byrokratialla ja prosessein.
- Tulisi harkita erityisesti lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka helpottavat energiayhteisöjen toiminnan ja sähköverkkojen käytön sääntelyä, kuten sitä että yhteisöt voivat jakaa sähköä omille jäsenilleen ilman, että niitä käsitellään samoilla säännöillä kuin perinteisiä jakeluverkkoyhtiöitä. 4 §:n voisi lisätä erityisiä poikkeuksia, jotka soveltuvat pienille ja yhteisön sisäisille verkoille.
- Ennakkotiedon mahdollisuus voisi olla hyödyllinen energiayhteisöille siinä mielessä, että se mahdollistaisi ennakoivan arvioinnin siitä, milloin yhteisön verkko tarvitsee luvan ja milloin ei. Lisäksi voisi olla hyödyllistä säätää, että Energiavirasto voisi antaa erityisiä ennakkotietoja pienten energiayhteisöjen tarpeisiin.

11 §: Suljetun jakeluverkon sähköverkkolupa

- Pykälään tulisi lisätä määritelmä, joka sallii energiayhteisöjen toiminnan suljetuissa jakeluverkoissa, erityisesti paikallisissa ja pienissä verkostoissa. Energiayhteisöt, kuten paikalliset uusiutuvan energian yhteisöt tai pienet sähköverkot, tulisi pystyä hyödyntää suljettuja jakeluverkkoja, mutta niiden toiminta ei saa olla liian byrokraattista.
- Pykälää tulisi laajentaa niin, että se sallii energiayhteisöjen verkot, etenkin uusien, hajautettujen energiantuotantomuotojen (esim. aurinko-, tuuli- ja biokaasuenergia) tukeminen suljetuissa verkoissa. Verkon liittäminen suurempiin jakeluverkkoihin tulisi myös sallia tietyissä olosuhteissa, erityisesti silloin, kun verkko on pienimuotoinen ja paikallinen.
- Energiayhteisöjen toiminta saattaa poiketa suuresti perinteisistä suurista sähköverkkoyhtiöistä, ja sääntelyä tulisi sopeuttaa tämän huomioiden. Pykälään tulisi lisätä erityisiä ohjeistus, joka helpottaa energiayhteisöjen lupaprosessia ja mahdollistaa nopeamman ja joustavamman toiminnan suljetuissa verkoissa ilman tarpeetonta byrokratiaa. Näihin voisi sisältyä kevennetyt vaatimukset liittyen muun muassa sähkön siirtokapasiteettiin ja verkkojen koon rajauksiin.
- Energiayhteisöjen toiminnan on oltava ennakoitavaa, ja heidän tulee voida saada selkeät ohjeet ja lupaprosessit. Tämän takia pykälässä tulisi olla tarkempia sääntöjä, jotka auttavat energiayhteisöjen hakemuksia etenevät sujuvasti ja ennakoitavasti. Energiayhteisöille tulisi antaa mahdollisuus saada ennakkotietoa lupakäytännöistä, jotta he voivat suunnitella ja toteuttaa verkkojaan ilman pelkoa, että luvan myöntäminen estyy käytännön tasolla.

Näin voitaisiin tukea ja kehittää energiayhteisöjen toimintamahdollisuuksia suljetuissa jakeluverkoissa, edistään EU:n sähkömarkkinoiden integraatiota ja paikallisten yhteisöjen roolia energiamarkkinoilla.

13 §: Jakeluverkon rakentaminen

- Nykyinen pykälä keskittyy pääasiassa suurten toimijoiden, kuten voimalaitosten ja suurjännitteisten verkkojen hallitsijoiden rakentamiseen. EU:n Sähkömarkkinadirektiivi puolestaan edistää energiayhteisöjen roolia pienissä ja hajautetuissa verkoissa. Pykälässä tulisi mahdollistaa myös pienempien energiayhteisöjen verkkojen rakentaminen, esimerkiksi mahdollistaa energiayhteisöjen rakentamaan omia jakeluverkkojaan. Tämä voisi koskea esimerkiksi pientuottajien verkkoja tai yhteisöjen omia mikroverkkoja.
- EU:n Sähkömarkkinadirektiivissä käsitellään suljettuja jakeluverkkoja ja mahdollisuuksia, joissa yhteisöt voivat itse jakaa sähköä omille jäsenilleen ilman, että heidän tarvitsee noudattaa samoja sääntöjä kuin perinteiset jakeluverkot. Tämä on erityisen tärkeää energiayhteisöjen toiminnan kannalta. Tulisi täsmentää, että energiayhteisöjen suljetut jakeluverkot (kuten yhteisön tuottamat mikroverkot) voidaan liittää sähköverkonhaltijan verkkoon, jos kyseessä on alueellisesti rajattu verkko.
- Pykälä mahdollistaa liittymisjohtojen ja varasyöttöyhteyksien rakentamisen. Energiayhteisöillä tulisi olla oikeus rakentaa liittymisjohtoja ja varasyöttöyhteyksiä, erityisesti silloin, kun liittyminen tapahtuu pienimuotoiseen ja rajattuun verkkoon.
- Tällä hetkellä pykälä mahdollistaa erillisten linjojen rakentamisen ja sähkön jakelun erillisille asiakkaille suljetuissa verkoissa. Tätä sääntöä tulisi laajentaa siten, että energiayhteisöt voivat rakentaa ja jakaa sähköä erillisillä linjoilla. Tämä voisi liittyä esimerkiksi pientuottajien, asuinalueiden ja muiden yhteisöjen omiin jakeluverkkoihin, jotka eivät ole osana laajempaa alueverkkoa.
- EU:n Sähkömarkkinadirektiivi tukee pienten, hajautettujen ja paikallisten energiaratkaisujen toteuttamista, jotka voivat edistää yhteisöjen omavaraisuutta ja energiatehokkuutta. Tämän vuoksi pykälään olisi hyvä lisätä erityisiä sääntöjä, jotka helpottavat pienempien jakeluverkkojen rakentamista ja liittämistä suurempiin verkkoihin.

Näin toteutuisi EU:n Sähkömarkkinadirektiivin 38 artiklan mukaan energiatehokkuuden, paikallisten tuotantomuotojen ja yhteisöjen roolia tulisi vahvistaa sähkönjakelussa.

Högbacka Mathias
Aktion Österbotten r.f.